Сімейне виховання

Регулювання батьківської відповідальності за виховання є актуальним в сучасних умовах і ці питання унормовані в таких нормативно-правових актах України щодо прав, обов'язків та відповідальності батьків за виховання дітей:

Закон України «Про освіту», стаття 55. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти;

Закон України «Про охорону дитинства», стаття 12. Права, обов'язки та відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини;

Цивільний кодекс України, стаття 1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою;

Кодекс України про адміністративні правопорушення, стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей;

Кримінальний кодекс України, стаття 166. Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування;

Сімейний кодекс України, стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав, тощо.

ПАМ'ЯТКА
ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ БАТЬКІВ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УТРИМАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ МАЛОЛІТНІХ, НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

ст.52 Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом.
ст.53 Кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є **обов'язковою.**

СІМЕЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ст.141 Рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини
ч.1, 2. Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини.
ст.150 Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини
ч.1-7 Батьки мають право і зобов'язані виховувати своїх дітей, піклуватися про їх здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, готувати їх до праці. Батьківські права не можуть здійснюватися в суперечності з інтересами дітей.
ст. 155 Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків
Ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.
ст. 164. Підстави позбавлення батьківських прав
ч.1 Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він:
1) не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування;
2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;
3) жорстоко поводяться з дитиною;
4) є хронічними алкоголіками або наркоманами;
5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;
6) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини.
ст. 166. Правові наслідки позбавлення батьківських прав

ч.2 Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини. Одночасно з позбавленням батьківських прав суд може на вимогу позивача або за власною ініціативою вирішити питання про стягнення аліментів на дитину.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ст. 180 Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння.

Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами-тягне за собою накладення штрафу від шести до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ст.184 ч. 1. Систематичне ухилення від виконання обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей.

ст.184 ч. 2. Передбачена відповідальність за ті ж дії, які вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення по ч.1 цієї статті.

ст.184 ч. 3. За вчинення неповнолітніми у віці від 14 до 16 років правопорушення, яке передбачає відповідальність згідно з Кодексом про адміністративні правопорушення.

ст.184 ч. 4. До неповнолітніх, які не досягли 14-16 років і відповідно до ст. 22 Кримінального кодексу не є суб'єктами злочину і не можуть нести кримінальної відповідальності, застосовуються примусові заходи виховного характеру, які передбачені ст. 32 Кримінального кодексу, а батьки несуть адміністративну відповідальність.

ЦИВІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ст.1178. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою.

ч.1. Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (усиновлювачами) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи, - якщо вони не доведуть, що шкода не є наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою.

ст.1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою.

ч.1. Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану шкоду самостійно на загальних підставах.

ч.2. У разі відсутності у малолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої неї шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальниками, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ст.22 Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність

ч.1. Кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення кримінального правопорушення виповнилося шістнадцять років.

ч.2. Особи, що вчинили кримінальні правопорушення у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за умисне вбивство (статті 115-117), посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, представника іноземної держави (статті 112, 348, 379, 400, 443), умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 121, частина третя статей 345, 346, 350, 377, 398), жорстоке поводження з тваринами (стаття 299), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 122, частина друга статей 345, 346, 350, 377, 398), диверсію (стаття 113), бандитизм (стаття 257), терористичний акт (стаття 258), захоплення заручників (статті 147 і 349), згвалтування (стаття 152), сексуальне насильство (стаття 153), крадіжку (стаття 185, частина перша статей 262, 308), грабіж (статті 186, 262, 308), розбій (стаття 187, частина третя статей 262, 308), вимагання (статті 189, 262, 308), умисне знищення або пошкодження майна (частина друга статей 194, 347, 352, 378, частини друга та третя статті 399), пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (стаття 277), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (стаття 278), незаконне заволодіння транспортним засобом (частини друга, третя статті 289), хуліганство (стаття 296).

ст. 166. Злісне невиконання обов’язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування

Злісне невиконання батьками, опікунами чи піклувальниками встановлених законом обов’язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, що спричинило тяжкі наслідки, – карається обмеженням волі на строк від двох до п’яти років або позбавленням волі на той самий строк.

ст. 304. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність

ч.1. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми - карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

ч.2. Ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або батьком, матір'ю, вітчимом, мачухою, опікуном чи піклувальником, або особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого чи піклування про нього-караються позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.